

ERKEL FERENC GIMNÁZIUM

Német népismeret

Helyi tanterv

2016

Német népismeret

A magyarországi német nemzetiség számára a nyelv és a kultúra az identitás fenntartásának és megerősödésének alapvető feltétele. A már évtizedek óta érzékelhető előrehaladott asszimilációs folyamat következtében megnőtt a nevelési és oktatási intézmények szerepe a nyelv, a kultúra és az identitás továbbadásában. A nevelés és oktatás feladatai éppen ezért nem korlátozódhatnak csak az ismeretek átadására és a készségek fejlesztésére. Gyakorlati és sokrétűen felhasználható tudásra és képességekre kell törekedni, amelyek egyben feltételei az értékeken alapuló cselekvésnek. Az önmeghatározás, ítélőképesség, a tudomány és művészet iránti nyitottság és a mindenkori személyes adottságok és lehetőségek határain belüli teljesítmény elérése a cél. Ez a feltételrendszer nyit utat a felelősségteljes élet felé.

Az élethosszig tartó tanulás jegyében a **magyarországi nemzetiségek legfontosabb oktatáspolitikai célja** egy olyan nevelési és oktatási kínálat fenntartása és fejlesztése, amely mindenki számára elérhető és átjárható. A nemzetiség nyelvén felkínált nevelés és oktatás épít arra, hogy a nemzetiséghez tartozók ezzel a lehetőséggel minden életszakaszban élhessenek.

A nyelv magas szintű birtoklása, a helyi nyelvjárások és szokások ápolása, a történelem és a jelen ismerete – mindezek az identitás nélkülözhetetlen részét képezik. Modern világunkban az emberi kapcsolatokon keresztül történő tanulás éppoly fontos, mint a tudás és az információ megszerzése, valamint cselekvési stratégiák kifejlesztése. A hazai nemzetiségek számára ez meghatározó jelentőséggel bír, hiszen két anyanyelv birtokában vannak. Figyelembe kell venni ugyanakkor, hogy a már említett asszimiláció következtében az oktatási intézmények nem építhetnek a tanulók otthonról hozott nyelvi ismereteire. Az oktatás eredményességének érdekében ennek a megváltozott helyzetnek tükröződnie kell a fejlesztendő kompetenciákban és a közműveltségi tartalmakban is.

A tantárgy sajátosságából, hogy a család érték- és hagyománykövetítő szerepét és azok tiszteletét egyre inkább át kell vállalnia, adódnak a célok és feladatok is.

A német nemzetiségi iskolák tanulói először élményszerű helyzetekben találkoznak a legfontosabb hagyományokkal, az életmóddal és a nemzetiség kultúrájával. Ezekre az élményekre építve cselekvés- és projektorientált oktatási formákban a fokozatosság elve alapján szereznek ismereteket a nemzetiség történelméről, néprajzáról, nyelvéről, irodalmáról és a médiáról.

A **tanulók legyenek tájékozottak** abban, hogy a hagyományörzés családon kívüli szinterei különböző intézmények és szervezetek.

A német népismeret tantárgy tanulása a tanulók számára lehetővé teszi, hogy **toleránsak és nyitottak** legyenek a mássággal szemben, amely alkalmassá teszi őket más nemzetiségek és népek elfogadására.

A **heti kötelező egy tanítási óra** a tizenkét évfolyamon keresztül intenzív és alapos ismeretszerzést és képességfejlesztést tesz lehetővé. Az ismeretanyag más tantárgyakba való integrálása már nem lehetséges, de az azokhoz való kapcsolódást szem előtt kell tartani. A tartalmak magukban rejtik ennek lehetőségét.

A **német népismeret tantárgy feladata** – *identitás- és értékközvetítés* – hatással van a módszerek megválasztására. A nyitott oktatási formákban történő tanítás olyan ismeretszerzést biztosít, amely az élménytől a cselekvésen és megértésen át a tapasztalathoz vezet.

A kreatív és cselekvésközpontú feldolgozási formák a tanulókat olyan tapasztalatokhoz segítik, amelyekre saját környezetükben már nem tehetnek szert.

A tantárgy a kulcskompetenciák fejlesztése során eléri, hogy a tanulók alkalmassá váljanak **önálló projektek** lebonyolítására.

Ezek alapján az ERKEL FERENC GIMNÁZIUMBAN törekszünk arra,

a) hogy a tanulók számára nyilvánvalóvá váljanak a nyelvi és kulturális gazdagság előnyei, és kialakuljon a tanulóknak a reális nemzetkép és kisebbségkép,

b) hogy a tanulók felismerjék az előítéletek és kirekesztés megjelenési formáit, és megismerjék a jelenség hátterét, veszélyeit, az emberi, állampolgári és kisebbségi jogok megsértésének jelenségét, és a jelenség elleni fellépés jogi, illetve egyéb eszközeit.

Fontos, hogy a tanulók képessé váljanak a pontos, kitartó, fegyelmezett munkára. Törekedni kell a tanulók pozitív motiváltságának biztosítására, önállóságuk fejlesztésére. A tananyag egyes részleteinek differenciált, csoport-munkában való feldolgozása, a megszerzett információk megbeszélése az együttműködési képesség, a kommunikációs képesség fejlesztésének, a **reális önértékelés** kialakulásának fontos terület

Alapfeladataink a következők:

- **Anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikáció**
- **Hatékony önálló tanulás**

Anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikáció egyenrangú kompetenciát jelent. Tekintettel arra, hogy a tanulók otthonról hozott **anyanyelvi ismeretei különbözőek**, szükségszerű mindkét terület egyenrangú fejlesztése.

Mindkettő magában foglalja a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények kifejezését és értelmezését szóban és írásban egyaránt (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), valamint a **helyes és kreatív nyelvhasználatot** a társadalmi és kulturális tevékenységek során, az oktatásban és képzésben, a munkában, a családi életben és a szabadidős tevékenységekben.

Olyan képességeket is igényel, mint például a közvetítés, **más kultúrák megértése**. Az egyén nyelvtudásának szintje változhat a négy dimenzió (hallott szöveg értése, beszédképesség, olvasott szöveg értése és írásképesség), az egyes nyelvek és az egyén társadalmi-kulturális háttere, környezete és igényei/érdeklődése szerint.

Feltételezi a szókinésnek és a funkcionális nyelvtannak, valamint a szóbeli interakciók főbb típusainak és a nyelvi stílusoknak az ismeretét. Fontos a **társadalmi hagyományoknak**, valamint a nyelvek kulturális vonatkozásainak és változatosságának az ismerete is.

A szükséges képességek felölelik a szóbeli üzenetek megértését, beszélgetések kezdeményezését, folytatását és lezárását, valamint a szövegolvasást, -értést és -alkotást az egyéni igényeknek megfelelően. Továbbá az egyénnek képesnek kell lennie a segédeszközök megfelelő használatára és **az egész életen át tartó tanulás** részeként a nyelv nem formális keretekben történő elsajátítására is.

A **pozitív attitűd** magában foglalja a kritikus és építő jellegű párbeszédre való törekvést, az esztétikai minőség tiszteletét és mások megismerésének az igényét. Ehhez ismernünk kell a nyelv másokra gyakorolt hatását, a társadalmilag felelős nyelvhasználat jelentőségét, a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti érdeklődést és kíváncsiságot.

A hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy az egyén képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is. Felismeri szükségleteit és lehetőségeit, ismeri a tanulás folyamatát. Ez egyrészt új ismeretek szerzését, feldolgozását és beépülését, másrészt útmutatások keresését és alkalmazását jelenti. A hatékony és önálló tanulás arra készíti a tanulót, hogy előzetes tanulási és élettapasztalataira építve tudását és képességeit helyzetek sokaságában használja, otthon, a munkában, a tanulási és képzési folyamataiban egyaránt. A motiváció és a magabiztosság e kompetencia elengedhetetlen eleme.

A hatékony és önálló tanulás feltétele, hogy az egyén ismerje és értse **saját tanulási stratégiáit**, készségeinek és szaktudásának erős és gyenge pontjait, valamint képes legyen megtalálni a számára elérhető oktatási és képzési lehetőségeket, útmutatást/támogatást.

A hatékony és önálló tanulás olyan alapvető képességek meglétét igényli, mint az **írás, olvasás, számolás**, valamint **az IST-eszközök** használata. Ezekre épül az új ismeretek, elsajátítása, feldolgozása és beépítése. A hatékony és önálló tanulás további feltétele a saját tanulási stratégia kialakítása, a motiváció folyamatos fenntartása, a figyelem összpontosítása, valamint a tanulás szándékának és céljának kritikus mérlegelése. Az egyénnek képesnek kell lennie a közös munkára és tudásának másokkal való megosztására saját munkája értékelésére és szükség esetén tanács, információ és támogatás kérésére.

A **pozitív attitűd**, tanulási iránti motivációt feltételez, folyamatos fenntartásához elengedhetetlen, hogy korábbi tanulási és élettapasztalatainkat felhasználjuk, új tanulási lehetőségeket kutassunk fel, és a tanultakat az élet minden területén széles körben alkalmazzuk.

Belső kapcsolatok

1. A kisebbségi **népismeret** közös, az adott kisebbség nyelvén és magyar nyelven kisebbségenként meghatározott részletes fejlesztési feladatok a **Nemzeti alaptanterv** több műveltségi területéhez kapcsolódnak (különösen a **Magyar nyelv és irodalom, Ember és társadalom, Ember és természet, Természetismeret, Földünk és környezetünk, Művészetek**), azok tartalmához és szerkezetéhez igazodnak.

2. A kisebbségi népismeret általános témakörei:

a) A kisebbség nyelve, tárgyi és szellemi kultúrája

- nyelvhasználati sajátosságok, beleértve a nyelvjárásokat, nyelvváltozatokat,

- vizuális kultúra (építészeti emlékek, képzőművészet, iparművészet, népművészet, filmművészet),

- ének-, zenei és tánckultúra (zenei örökség, színház, tánc és játék),

- hagyományok, régi és új szokások, kulturális javak, mesterségek, gazdasági élet, ünnepek és jelképek,

- szociológiai és település-földrajzi ismeretek.

Ezen témakörök elsajátításában nagy szerepet játszanak a művészetek (**énekek, rajz, média, tánc és dráma**), a **magyar nyelv és irodalom és a német nyelv és irodalom tantárgy**.

b) A kisebbség történelemalkotó és kultúraformáló szerepe, civilizációja

- a kisebbség magyarországi történelme és irodalma, az anyanemzet, nyelvi (anya)országok történelmének, irodalmának korszakai; az anyanemzet, illetve a nyelvi (anya)országok földrajza,

- oktatás-, kultúrtörténet, jelenkor,

- a kisebbségek más országokban élő csoportjai.

A fenti témakörök elsajátításához szükséges ismeretek jelentős részét, **irodalom és nyelvórákon, a történelem és a földrajz** keretén belül szerzik meg diákjaink.

- c) Kisebbségi és állampolgári jogok
- a kisebbségek jogai, hazai és nemzetközi jogrendszer,
  - a kisebbségek intézményrendszere,
  - nemzetközi kapcsolatok.

Az irányelvek által megfogalmazott fenti egységek elsajátításában nagy szerepet játszik a **történelem tantárgy**.

Külső kapcsolatok

A német nemzetiségi népismeret jellegénél fogva sok külső kapcsolatot igénylő tantárgy, ezért sok szervezettel kell kapcsolatot fenntartanunk:

- a város és a megye német nemzetiségi oktatást folytató intézményeivel
- a nemzetiségi önkormányzatokkal
- a város és a környék falvainak lakosaival, szervezeteivel(egy-egy projektnap kapcsán)
- A különböző közművelődési és kulturális intézményekkel (levéltár, múzeum, színházak).
- Az iskola német nyelvű testvériskolájával

A tanulók értékelése

A témák feldolgozása során a szaktanár változatos módon, a tanulók életkori sajátosságaira is figyelemmel **folyamatosan ellenőriz, értékeli, és alkalmas időben osztályoz**. Az értékelésnél törekszünk a folyamatosságra, az időbeni egyenletességre.

A számonkérés lehetséges formái: **szóbeli és írásbeli felelet, házi dolgozat, témazáró dolgozat, projektmunka**.

A tankönyvek kiválasztásának elvei

Az oktatáshoz szükséges tankönyv nem áll rendelkezésre, ezért nem is tudunk elveket meghatározni. A tankönyv hiánya rendkívül sok egyéni kutatást, gyűjtést, rendszerezést, didaktizálást vár el a szaktanártól. Egyedüli segítséget a szakirodalom jelent. A tananyag feldolgozása során a **helyi és regionális értékek** bemutatását tartjuk szem előtt, és az ezzel kapcsolatban megjelent szakirodalomból merítünk.

A tantárgyi óraszámok, projektmunka

A tantárgyat 9. 10. 11. és 12. évfolyamon **heti egy** órában tanítjuk. A négy év során a tananyagra fordított óraszám a következő:

9. évfolyam: 36 óra

10. évfolyam: 36 óra

11. évfolyam: 36 óra

12. évfolyam: 31 óra

A kerettanterv által biztosított **10%-os** szabad mozgástér az elsajátított ismeretek elmélyítésére és gyakorlására szolgál.

Új elem a projektmunka, ami a mai pedagógiai gyakorlatban még nem terjedt el általánosan. Célunk, hogy az ismeretszerzés eme új formáját is megismerjék a tanulók.

A projekt egy komplex terv, amelynek során egy adott időben egy definiált célt akarunk elérni, ehhez keressük az új eszközöket, utakat. Ez egyfajta tapasztalati, ezzel együtt felfedező (interdiszciplináris) tanulás is, amelynek fázisai a következők:

- A célok megfogalmazása
- A célok megvalósításához szükséges utak és módszerek megtalálása
- Anyaggyűjtés, információk, ismeretek gyűjtése
- A projekt kivitelezése
- Prezentáció
- Értékelés

A projektmunka keretén belül az alábbi munkamódszerek és kompetenciák kialakítására és fejlesztésére helyezünk hangsúlyt.

Tanulási-és munkatechnikák:

- Hogyan dolgozunk szövegekkel, grafikonokkal, stb.
- Tartalmak megértése és megítélése
- Szövegek alkotása
- Az eredmények bemutatása, prezentálása

Kreatív, alkotó módszerek:

- Mindenféle és fajta produktív, művészi alkotás (modell, collage, stb)
- Technikai bemutatás, kivitelezés (video, stb.)

Szociális munkaformák:

- Kooperáció, munkamegosztás, munkafolyamatban a saját rész megtalálása, felelősség, kommunikációs készségek (előadói, feedback,) tárgyi kritika, kompromisszumkészség, problémamegoldó készség stb.

Egyszerű kutatási módszerek:

- Adatok, információk gyűjtése, interjú, kérdezőtechnika, kísérlet, kutatás, (mindez értékeléssel és dokumentációval együtt)

A helyi tanterv kerettantervi megfeleltethetősége:

Jelen tanterv a 17/2013. (III. 1) EMMI rendelet: A nemzetiség óvodai nevelésének irányelvei és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelvei, valamint az 51/2012. (XII. 21) EMMI rendelet módosításában kiadásra kerülő kerettantervek 10. mellékletének (Nemzetiségi nevelés-oktatás kerettantervei) 5. pontja (a német nemzetiségi nevelés-oktatás kerettantervei) alapján készült.

9-10. évfolyam

Az egymással összefüggő képzési tartalmak a tanulókat egyre inkább arra ösztönzik, hogy összefüggéseket felismerjenek, értelmezzenek és komplexitásukban alkalmazzanak. A forráselemzésen és saját kutatómunkán alapuló önálló tanulás az általános műveltséget fejleszti. **Tájékozódhatnak térben és időben, képesek vitában való részvételre.**

A rendelkezésre álló óraszámot az alábbi táblázat szerint használjuk fel. Tekintettel arra, hogy az említett tematikai egységek **mindkét évfolyamon** előfordulnak, a fejezet elején ebben a táblázatban mutatjuk be az órák felosztását.

Tematikai egységek	Javasolt órakeret	10% felhasználása	9. évfolyam	10. évfolyam
Személyes életvitel – Szociális kapcsolatok	5		5	
Személyes életvitel – Társadalmi trendek, divatirányzatok	6			6
Iskola, képzés és hivatás – iskola és tanítás	5		5	
Iskola, képzés és hivatás – Képzési utak és munkavállalás	6	1	7	
Gazdaság, technika, környezet – Topográfiai tájékozódás	2	2	4	
Társadalmi élet – Élet a faluban	10	2	12	
Társadalmi élet – Lokális és globális étkezési kultúra	8	1		9
Társadalmi élet – Ünnepek és ünnepnapok	10			10
Kulturális élet, média – Irodalom	3		3	
Politika és társadalom – Vándorlás és migráció	10	1		11
10%	7	7		
összesen	72		36	36

9. évfolyam

Tematikai egység	Személyes életvitel – Szociális kapcsolatok	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Értékek a családban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A múlt és a jelen, az életmód kérdéseire kapcsolódó kritikus szemlélet fejlesztése.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Differenciált ismeretek és látásmód kialakítása a család témakörében. Élet- és gondolkodásmód, értékrend a német családokban, az értékrend megváltozása az elmúlt évtizedekben (kutatómunka alapján). Közmondások, szófordulatok a németiség gondolkodásmódjáról – gyűjtőmunka, rendszerezés.		<i>Német nyelv és irodalom:</i> a témához kapcsolódó nyelvi kifejezőeszközök.
Kulcsfogalmak	Értékek, értékrend, generáció, hierarchia.	

Tematikai egység	Iskola, képzés és hivatás – iskola és tanítás	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Alapvető információk a tanításról régen.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az iskola régen és ma tárgykörében ismeretek bővítése és azok egymással való összevetése.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A magyarországi németek iskolarendszere a II. világháború előtt és ma: tárgyi és szellemi gyűjtőmunka, szövegfeldolgozás megadott szempontok alapján. A lényegi információk kiemelése, nyelvileg differenciált megnevezése.		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> oktatással foglalkozó rendelkezések.
Kulcsfogalmak	Elemi iskola, végzettség, nevelési módszer, rendszer.	

Tematikai egység	Iskola, képzés és hivatás – Képzési utak és munkavállalás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Pályaválasztás régen és ma.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pályaválasztás meghatározó elemeinek megismertetése és összehasonlítása a mai helyzettel. Az önálló információszerzés és – feldolgozás gyakoroltatása.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A pályaválasztás köztöttsége régen és lehetőségei ma. Szakmák elsajátításának gyakorlata, jellemző foglalkozások régen. Alapanyagok, szerszámok, termékek. Mesterlevelek olvasása, a szöveg információinak részleteiben való megértése és a feladat elvárásainak megfelelő, illetve a problémafelvetés tükrében való alkalmazása.		<i>Német nyelv és irodalom:</i> a témához kapcsolódó nyelvi kifejezőeszközök. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> céhek, kézműipar, társadalmi rétegek.
Kulcsfogalmak	Szakma, tanuló, legény, mester, mesterlevél, tipikus.	

Tematikai egység	Gazdaság, technika, környezet – Topográfiai tájékozódás	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Tájékozódás Európa térképén.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A németek településtörténete topográfiai vonatkozásainak elsajátítása. Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A betelepülő németek útvonalának ismerete az óhazától Magyarorszáig. Németek által lakott területek a betelepítéskor és ma. Térképjelek értelmezése.		<i>Földrajz:</i> térképismeret.
Kulcsfogalmak	Gyülekezési hely, Ulmer Schachtel, útvonal, letelepedés.	

Tematikai egység	Társadalmi élet – Élet a faluban	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Tájékozódás saját lakóhelyen.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A földrajzi adottság, életkörülmények és gazdasági körülmények összefüggéseinek felismertetése és elemzése a németek lakta területeken.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A falu településszerkezete és a földrajzi adottságai közötti összefüggések felismerése, valamint kihatásuk a gazdasági körülményekre. Az építkezés mechanizmusának és anyagainak megismerése. Dűlőnevek és eredetük kutatómunka alapján. Útszéli kereszték és történetük felderítése interjúk segítségével.		<i>Földrajz:</i> településtípusok.
Kulcsfogalmak	Utcás, völgyes és sakktabla alaprajzú falu, paraszti gazdálkodás, polgárosodás, hivatalos és ragadványnév, monda, legenda.	

Tematikai egység	Kulturális élet, média – Irodalom	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Ismeretek a műfajok jellemzőiről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Lírai és epikus szövegek megértése, mondanivalójuk értelmezése; szövegértés fejlesztése.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A magyarországi német irodalom néhány lírai és prózai alkotásának megismerése, mondanivalójuk értelmezése.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> költői eszközök, műfajok.
Kulcsfogalmak	Cím, tartalom, mondanivaló, identitás.	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A tanulók ismeretekkel rendelkeznek a tárgyalt témakörökben. Ismerik a hagyományok jellegét, lényegét és eredetét, párhuzamot vonnak a múlt és jelen között. Vitákban a témához hozzászólnak. Értelmezik a magyarországi németek történelmének összefüggéseit, források segítségével ok-okozati összefüggésekre következtetnek. A szöveg információit részleteiben megértik, interjút készítenek elő és lefolytatják az adatközlőkkel, saját gyűjtőmunkájuk eredményeit megfelelő módon prezentálják.
---	---

Továbbhaladás feltételei:

- A tanulók megfelelő ismeretekkel rendelkeznek a tárgyalt témakörökben.
- Ismerik a német nemzetiségi hagyományok jellegét, lényegét és eredetét,
- Értelmezik a magyarországi németek történelmének összefüggéseit,
- A szöveg információit részleteiben megértik,
- interjút készítenek elő és lefolytatják az adatközlőkkel,
- saját gyűjtőmunkájuk eredményeit megfelelő módon prezentálják.

10.évfolyam

Tematikai egység	Személyes életvitel – Társadalmi trendek, divatirányzatok	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Különböző korcsoportok és nemek viselete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A népviselet megváltozott szerepének felismertetése.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A népviselet területi és generációs különbségeinek felismerése a 20–21. században. Önálló megfigyelés és tapasztalatszerzés alapján: a hagyományok jellege, lényege és háttere, megváltozásuk és mai megjelenési formáik. Közös projektek kidolgozása.		<i>Vizuális kultúra:</i> népművészet.
Kulcsfogalmak	Népviselet, népies viselet, autentikus, kifejeződés, átörökítés, újjáélesztés.	

Tematikai egység	Társadalmi élet – Lokális és globális étkezési kultúra	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Alapvető ismeretek a régebbi étkezési szokásokról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A régi és mai étkezési szokások összevetése során a kritikai gondolkodás fejlesztése.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A régi és mai étkezési szokások jellemzése, régi ételek a modern konyhában, „átmentett” főzési szokások. A konyha és berendezési tárgyai régen és ma. Konzerválás. Egyéni és csoportos projektek kivitelezése a fenti témakörökben. Egyéni gyűjtőmunka megadott szempontok alapján, tematikus kiállítás rendezése.		<i>Biológia-egészségtan:</i> nyersanyagok. <i>Német nyelv és irodalom:</i> a témához kapcsolódó nyelvi kifejezőeszközök. <i>Kémia:</i> lúgok.
Kulcsfogalmak	Szénhidrát, zsír, zöldség, tűzhely, gépek, kézi eszköz, savanyítás, befőzés.	

Tematikai egység	Társadalmi élet – Ünnepek és ünnepnapok	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Az alább felsorolt ünnepek néhány mozzanatának leírása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hagyományok kialakulása okainak és bibliai, illetve társadalmi hátterének feltárása.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Összefüggések felismerése a hagyományok jellege, lényege és eredete között (advent, karácsony, húsvét, farsang, fonó). Tárgyi hagyaték, valamint szellemi hagyaték gyűjtése források és adatközlők segítségével.		<i>Német nyelv és irodalom:</i> a témához kapcsolódó nyelvi kifejezőeszközök. <i>Etika:</i> Biblia.
Kulcsfogalmak	Bibliai háttér, társadalmi élet, házi oltár, néphit.	

Tematikai egység	Politika és társadalom – Vándorlás és migráció	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Alapvető ismeretek a betelepítés történetéről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A magyar-német kapcsolatok formáinak rendszerezése a kora középkortól a 18. századig.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A magyarországi németység betelepítése a középkorban: Korai magyar-német kapcsolatok (11–12. század). Városok, polgárok, bányászok a 14–15. században. Betelepítés a 18. században. Történelmi összefüggések felismerése és feltárása, az ismeretek rendszerezése és kihatásuk elemzése a németység mai helyzetére vonatkozóan. Történelmi események elhelyezése időszalagon.		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> események és időpontok; történelmi atlasz használata. <i>Földrajz:</i> területi elhelyezkedés.
Kulcsfogalmak	Uralkodó, betelepítési politika, tudatosság, gazdasági és politikai összefüggés.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanulók ismeretekkel rendelkeznek a tárgyalt témakörökben. Ismerik a hagyományok jellegét, lényegét és eredetét, párhuzamot vonnak a múlt és jelen között. Vitákban a témához hozzászólnak. Értelmezik a magyarországi németek történelmének összefüggéseit, források segítségével ok-okozati összefüggésekre következtetnek. A szöveg információit részleteiben megértik, interjú készíténe elő és lefolytatják az adatközlőkkel, saját gyűjtőmunkájuk eredményeit megfelelő módon prezentálják.
---	---

Továbbhaladás feltételei:

- A tanulók megfelelő ismeretekkel rendelkeznek a tárgyalt témakörökben.
- Ismerik a német nemzetiségi hagyományok jellegét, lényegét és eredetét,
- Párhuzamot vonnak a múlt és jelen között. Vitákban a témához hozzászólnak.
- Értelmezik a magyarországi németek történelmének összefüggéseit,
- források segítségével ok-okozati összefüggésekre következtetnek.
- A szöveg információit részleteiben megértik,
- interjút készítenek elő és lefolytatják az adatközlőkkel,
- saját gyűjtőmunkájuk eredményeit megfelelő módon prezentálják.

11–12. évfolyam

E két évfolyam az eddig nyert ismeretek elmélyítésére, rendszerezésére szolgál. A tanulók jó kommunikációs képességgel és differenciált nyelvi eszközökkel fejezik ki mondanivalójukat. A szakasz célja, hogy a tanulók elérkezzenek a hovatartozás tudatos vállalásának szintjére, rendelkezzenek a **konfliktuskezelés és problémamegoldás** képességével.

A rendelkezésre álló óraszámot az alábbi táblázat szerint használjuk fel. Tekintettel arra, hogy az említett tematikai egységek **mindkét évfolyamon** előfordulnak, a fejezet elején ebben a táblázatban mutatjuk be az órák felosztását.

Tematikai egységek	Javasolt órakeret	10% felhasználása	11. évfolyam	12. évfolyam
Társadalmi élet – Integráció és identitás	2	1	3	
Társadalmi élet – Változó hagyományok	8	2	10	
Gazdaság, technika, környezet – Társadalmi formák változása	8	2	10	
Politika és társadalom – Nemzetiségpolitika	10			10
Politika és társadalom – Vándorlás és migráció	8			8
Kulturális élet és média – A média társadalmi hatása	2		2	
Kulturális élet, média – Irodalom	4		4	
Német nyelv – A német nyelv megjelenési formái, a német nemzetiség nyelvhasználata	8			8
Projektmunka	10	2	7	5
10%	7	7		
Összesen	67		36	31

11.évfolyam

Tematikai egység	Társadalmi élet – Integráció és identitás	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Fogalomértelmezés: nemzetiség, többségi nemzet, nemzetiség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az identitás fogalmának értelmezése és megjelenési formáinak megismertetése. Az identitástudat erősítése.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az „identitás” fogalmának értelmezése szakirodalom alapján. Beszélgetés a tanulókkal hovatartozásukról. A témában megadott szempontok alapján interjú készítése. A tolerancia, konfliktuskezelés, problémamegoldás módjainak megismerése, fontosságuk belátása.		<i>Etika:</i> erkölcs és a vele kapcsolatos fogalmak.
Kulcsfogalmak	Azonosulás, elhatárolódás, tolerancia, konfliktus, konfliktuskezelés.	

Tematikai egység	Társadalmi élet – Változó hagyományok	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Hagyományok eredetének ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hagyományok jellegének, lényegének, eredetének és mai megjelenési formáinak megismertetése és feldolgoztatása.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az emberi élet fordulópontjaihoz kötődő hagyományok (születés, lakodalom, halál) és a vele kapcsolatos népszokások háttérének feltárása. Népi hiedelemvilág az emberi élet fordulópontjain. Önállóan interjúk készítése és feldolgozása. Népszokások és hiedelmek dramatizálása kiscsoportokban.		<i>Német nyelv és irodalom:</i> a témához kapcsolódó nyelvi kifejezőeszközök.
Kulcsfogalmak	Rontás, rontás elhárítása, jövendölés.	

Tematikai egység	Gazdaság, technika, környezet – Társadalmi formák változása	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Információ a nemzetiség hagyományos életviteléről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A paraszti világ és a mai globalizációs világ összehasonlítása. Ok-okozati gondolkodás, elemzőképesség fejlesztése.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A paraszti év, ház körüli munkák, munka a szántóföldeken a négy évszakban. Az önellátás és a gazdálkodás szükségszerűségének és összefüggéseinek felismerése. A globalizáció hatásainak elemzése erre a kultúrára nézve. Érvelés, indoklás. Régebbi korok értékeinek adaptálása a mára. A népi hiedelemvilág megjelenése a globalizáció korában – kutatómunka.		<i>Földrajz:</i> mezőgazdaság. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a globalizáció hatásai.
Kulcsfogalmak	Gazdálkodás, tervezés, piac, értékesítés, értékvesztés, érdek.	

Tematikai egység	Kulturális élet és média – A média társadalmi hatása	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Ismeretek a magyarországi német média megjelenési formáiról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A magyarországi német nemzetiség médiában való megjelenési formáinak szemléltetése. Kritikai gondolkodás, médiatudatosság fejlesztése.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Véleményalkotás a média szerepéről, nemzetiségi témákról folyó vitákban való aktív részvétel, érvelés a saját álláspont mellett.		<i>Etika:</i> etikai és jogi kérdések. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> médiaműfajok és sajátosságaik.
Kulcsfogalmak	Adásidő, nyomtatott sajtó, internetes portál.	

Tematikai egység	Kulturális élet, média – Irodalom	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Ismeretek a műfajok jellemzőiről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Lírai és epikus szövegek megértése, mondanivalójuk értelmezése; szövegértés fejlesztése.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A magyarországi német irodalom néhány lírai és prózai alkotásának megismerése, mondanivalójuk értelmezése. A művek tartalmának párhuzamba állítása a népcsoport sorsfordulóival.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> költői eszközök, műfajok.
Kulcsfogalmak	Mondanivaló, identitás, sorsforduló, asszimiláció.	

Tematikai egység	Projektmunka	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Saját gyűjtőmunka eredményeinek prezentálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Önálló projekt munkák elkészítésének elsajátíttatása.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A projektkészítés lépéseinek elsajátíttatása, gyakorlása: szabad témaválasztás, projekt-előkészítés, projektleírás, szakirodalmi hivatkozás megjelölése, prezentáció. Önálló kutatómunka az érettségi vizsga témakörei kapcsán. Prezentációs technikák önálló kiválasztása és alkalmazása. Szakirodalom önálló feldolgozása, a jegyzetelés, lényegkiemelés alkalmazása. A szakirodalmi hivatkozások jelölésének alkalmazása. Önálló projektprezentáció.		<i>Valamennyi tantárgy:</i> ismeretek és módszertani tudás.
Kulcsfogalmak	Gyűjtés, rendszerezés, lábjegyzet, lényegkiemelés, dokumentálás, prezentáció.	

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanulók ismeretekkel rendelkeznek a tárgyalt témakörökben. Megadott szempontok alapján interjút készítenek. Vitákban pro és kontra érvelnek. Értelmezik a magyarországi németek történelmének összefüggéseit és a szemtanúk beszámolóit. Önállóan projektet kiviteleznek.</p>
--	--

A továbbhaladás feltételei

- A tanulók alapos ismeretekkel rendelkeznek a tárgyalt témakörökben.
- Ismerik a német nemzetiségi hagyományok jellegét, lényegét és eredetét,
- Megadott szempontok alapján interjút készítenek.
- Párhuzamot vonnak a múlt és jelen között. Vitákban állást foglalnak.
- Értelmezik a magyarországi németek történelmének összefüggéseit és a szemtanúk beszámolóit.
- Források és adatközlők segítségével ok-okozati összefüggésekre következtetnek.
- Projektet terveznek és kiviteleznek.

12.évfolyam

Tematikai egység	Politika és társadalom – Nemzetiségpolitika		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Alapvető ismeretek az ország politikai helyzetéről és a Magyarországon élő nemzetiségekről.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A Magyarországon élő nemzetiségek, speciálisan a németek jogainak és lehetőségeinek elemző feltárása. Felkészítés a népcsoport jövőképek alakításában való tudatos szerepvállalásra.		
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
A Magyarországon élő nemzetiségek jogai, kötelességei a nemzetiségi törvény tükrében. A nemzetiségek érdekképvisellete, intézményei és szervezetei. Nemzetiségpolitika Magyarországon és Európára vetítve. A hazai nemzetiségek jogai törvényi háttérnek ismerete, annak kritikus szemlélete. A hazai németek nemzetközi kapcsolatainak és szerepének ismerete, kritikai bemutatása a múltban és jelenben. Felkészülés a népcsoport jövőképek alakításában való tudatos szerepvállalásra. Az ifjúsági szervezetek munkájának megismerése.		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> állampolgári jogok és kötelességek, törvényalkotás.	
Kulcsfogalmak	Törvény, autonómia, önkormányzatiság, közgyűlés, ifjúsági közösség, nemzetköziség.		

Tematikai egység	Politika és társadalom – Vándorlás és migráció		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Történelmi ismeretek a II. világháború eseményeiről.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A németek kitelepítésének és elhurcolásának történelmi háttere, annak okai és kihatása a népcsoport mai helyzetére: a téma objektív és kritikus értékelése.		
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
A hazai németek történelmének és jelenének feldolgozása értelmező forráselemzés során. Önálló vélemény kialakítása, érvekkel történő alátámasztása. Szemtanúk tudósításainak értelmezése, kortanúkkal interjúk készítése és feldolgozása. Történelmi összefüggések megértése. Ok és okozati összefüggések feltárása emberi sorsok bemutatásán keresztül és a mai helyzet elemzésével.		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a II. világháború.	
Kulcsfogalmak	Kitelepítés, elhurcolás, deportálás, vagyonek kobzás, meghurcolás.		

Tematikai egység	Német nyelv – A német nyelv megjelenési formái, a német nemzetiség nyelvhasználata	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Ismeretek a magyarországi német nyelvjárásokról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi identitás erősítése, írott és hallott szöveg értésének fejlesztése.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Nyelvi változatok német nyelvterületeken és azok magyarországi megfelelői. A nyelv szerepe: anyanyelv, kétnyelvűség. A nyelvjárások jövőjének kérdéséről beszélgetés: érvek-ellenérvek. A magyarországi német irodalom néhány művének értelmezése az „identitás”, „múlt-jövő” témakörökben. Nyelvjárás, irodalmi nyelv közötti kapcsolat felismerése, értelmezése. Hallás utáni szövegértés nyelvjárási szövegnél. Nyelvjárási szöveg transzformálása irodalmi nyelvre, néhány sajátosság, nyelvi jelenség magyarázata. A nyelv és identitás összefüggéseinek felismerése. A nyelvi „kisebbség” fogalmának tudatos használata.		<i>irodalom: nyelvi szabályosságok.</i>
Kulcsfogalmak	Anyanyelv, másodnyelv, idegen nyelv, irodalmi nyelv, nyelvjárás, nyelvváltozat, kevert nyelvjárás, kiegyenlítődés.	

Tematikai egység	Projektmunka	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Saját gyűjtőmunka eredményeinek prezentálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Önálló projekt munkák elkészítésének elsajátíttatása.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A projektkészítés lépéseinek elsajátítása, gyakorlása: szabad témaválasztás, projekt-előkészítés, projektleírás, szakirodalmi hivatkozás megjelölése, prezentáció. Önálló kutatómunka az érettségi vizsga témakörei kapcsán. Prezentációs technikák önálló kiválasztása és alkalmazása. Szakirodalom önálló feldolgozása, a jegyzetelés, lényegkiemelés alkalmazása. A szakirodalmi hivatkozások jelölésének alkalmazása. Önálló projektprezentáció.		<i>Valamennyi tantárgy: ismeretek és módszertani tudás.</i>
Kulcsfogalmak		Gyűjtés, rendszerezés, lábjegyzet, lényegkiemelés, dokumentálás, prezentáció.

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanulók ismeretekkel rendelkeznek a tárgyalt témakörökben. Megadott szempontok alapján interjút készítenek. Vitákban pro és kontra érvelnek. Értelmezik a magyarországi németek történelmének összefüggéseit és a szemtanúk beszámolóit. Önállóan projektet kiviteleznek.</p>
--	--

A továbbhaladás feltételei:

- A tanulók alapos ismeretekkel rendelkeznek a tárgyalt témakörökben.
- Ismerik a német nemzetiségi hagyományok jellegét, lényegét és eredetét,
- Megadott szempontok alapján interjút készítenek.
- Párhuzamot vonnak a múlt és jelen között. Vitákban pro és kontra érvelnek.
- Értelmezik a magyarországi németek történelmének összefüggéseit és a szemtanúk beszámolóit.
- Források és adatközlők segítségével ok-okozati összefüggésekre következtetnek.
- **Önállóan projektet kiviteleznek**